

ความสง่าย

คุณค่า ความสำเร็จและรางวัลชีวิตของนักการเมืองระดับรัฐมนตรี

1. **คุณค่า** นักการเมืองระดับรัฐมนตรี ถือเป็นอาชีพที่สังคมให้คุณค่าสูงและเป็นที่คาดหวังของคนทั่วไปในสังคม จึงมักจะมีการผูกเรื่องเล่าเชิงเสียดสีขึ้นมาท้าทายมาตรฐานคุณค่าทางวิชาชีพของนักการเมืองในมิติต่างๆ กัน อยู่เสมอตั้งแต่คุณสมบัติและความประพฤติส่วนตัวเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความชอบธรรม เรื่องภาวะผู้นำ เรื่องผลงานที่เคยทำได้เมื่อครั้งยังดำรงตำแหน่ง ตลอดจนเรื่องเกี่ยวกับความสามารถทางการปกครองของรัฐมนตรีนี่ด้วย อย่างเช่นเรื่องเล่าที่สมมติขึ้นว่า เมื่อครั้งที่มีการแลกเปลี่ยนการศึกษาดูงานกันระหว่างคน 2 กลุ่มคือ พวกที่อยู่ในนรกกับพวกที่อยู่ในสวรรค์ ทันทีที่ทั้ง 2 ฝ่ายเห็นห้องโถงหลักการร่วมกัน เงื่อนไขแรกที่ทั้ง 2 ฝ่ายเสนอก็คือ ขอจัดสร้างสะพานของตัวเองขึ้น (แทนที่จะสร้างสะพานเดี่ยวแล้วใช้ร่วมกัน) ประเด็นเริ่มจากการที่ฝ่ายนรกสามารถสร้างสะพานเสร็จในเวลาอันรวดเร็ว ขณะที่ฝ่ายสวรรค์นั้นใช้เวลานานมาก แต่ปัญหามีอยู่ว่าสะพานของฝ่ายนรกนั้นสร้างเสร็จเร็วแต่ใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้เพราะพังเสียก่อนทั้งที่ยังไม่ได้ใช้ ส่วนฝ่ายสวรรค์นั้นยังสร้างไม่เสร็จ เพราะต้องศึกษาผลกระทบและผ่านการทำประชาพิจารณ์จากหลายฝ่าย รวมทั้งวิธีการจัดจ้างที่มีความรอบคอบรัดกุมมากด้วย จึงได้มีการซักถามแลกเปลี่ยนความเห็นระหว่างกันว่าเพราะเหตุใดฝ่ายนรกจึงสร้างสะพานเสร็จเร็ว ก็ได้รับคำตอบว่าเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าในนรกนั้นไม่มีบุคลากรที่เป็นนักการเมืองอยู่มาก หรือในกรณีที่เราสืบทอดกันมาว่ามีอยู่ครั้งหนึ่งที่ผู้นำประเทศในยุคนั้นยอมคนหนึ่งออกไปตรวจเยี่ยมราษฎรและในขณะที่ทำการตรวจเยี่ยมนั้นได้เกิดเดินพลาดหล่นลงไปในห้องน้ำทิ้ง และมีราษฎรใจบุญช่วยเหลือชีวิตไว้ได้ทันท่วงที จึงรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณอย่างมาก อยากตอบแทนน้ำใจแก่ราษฎรคนนั้นโดยถามว่า นายเป็นคนที่ได้ทำประโยชน์

ให้แก่ประเทศชาติไว้มากเพราะได้ช่วยชีวิตเราไว้หากนายต้องการอะไรให้ขอมา เราจะทำให้ทุกอย่างที่นายต้องการ ซึ่งแทนที่ราษฎรผู้นั้นจะรู้สึกตื่นเต้นยินดีกับรางวัลที่ผู้นำเสนอให้ กลับรู้สึกตกใจเสียขวัญ แล้วรีบแจ้งคำขอให้ผู้นำได้รับทราบ ว่า ข้าพเจ้าน้อยไม่ต้องการสิ่งใดทั้งสิ้นขอแต่เพียงได้มีชีวิตรอดอยู่ต่อไปก็พอแล้ว เพียงแต่ท่านผู้นำอย่าบอกให้ใครรู้ว่าข้าพเจ้าน้อยเป็นคนช่วยชีวิตท่านผู้นำไว้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้แม้จะเป็นเรื่องเล่าหรือการเสียดสีก็ตาม แต่ก็ได้ตั้งคำถามไว้ให้คิดต่อไปว่าคุณค่าในวิชาชีพของนักการเมืองนั้น ได้รับการประเมินจากสังคมไว้อย่างไร

มาตรฐานคุณค่าทางวิชาชีพของนักการเมืองระดับรัฐมนตรี จึงเป็นคุณค่าที่ผูกพันอยู่กับอำนาจ และประโยชน์สาธารณะอย่างแยกกันไม่ออก ดังที่อริสโตเติล ซึ่งเป็นผู้เสนอแนวคิดผู้ปกครองที่เป็นนักปราชญ์ผู้ทรงคุณธรรมและได้แยกผู้นำหรือผู้ปกครองที่ดีกับเลวออกจากกันโดยใช้เกณฑ์จำนวนของผู้ใช้อำนาจและจำนวนของผู้ได้ประโยชน์จากการใช้อำนาจ เช่นเดียวกับกับการดำรงตำแหน่งของรัฐมนตรีซึ่งเป็นการดำรงตำแหน่งสาธารณะและใช้อำนาจตามวิชาชีพของนักการเมือง ที่จำเป็นต้องยึดโยงอยู่กับกรอบอ้างอิงที่เรียกว่า วัฒนธรรมทางอำนาจด้วย ซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมหลักทางวิชาชีพที่นักการเมืองจะต้องยึดถืออย่างเคร่งครัด ไม่ว่าจะวัฒนธรรมในการได้หรือเข้าสู่อำนาจ วัฒนธรรมในการใช้อำนาจ และวัฒนธรรมในการรักษาและการสืบทอดอำนาจ ซึ่งกรอบอ้างอิงของวัฒนธรรมทางอำนาจดังกล่าวจะเป็นกรอบกำกับว่าทั้งในกระบวนการเข้าสู่อำนาจ การใช้อำนาจ และการรักษาสืบทอดอำนาจของนักการเมืองนั้นมียะไรบ้างที่คนในอาชีพนี้ทำได้อะไรที่ทำได้ และอะไรเป็นสิ่งที่คนในอาชีพนี้ควรจะต้องกระทำด้วย ซึ่งบางคนเมื่อได้อำนาจแล้วมีคำถามแต่เพียงว่าฉันจะทำอะไรได้บ้างกฎหมายให้อำนาจไว้เพียงใด โดยไม่ได้ถามต่อไปว่า ความชอบธรรมและความสามารถทางการปกครองจะสร้างและใช้ให้เป็นประโยชน์ได้อย่างไร อะไรบ้างที่เป็นสิ่งต้องห้ามทำไม่ได้ (Professional Taboo) เมื่อกรอบ

วัฒนธรรมทางอำนาจหยุดอยู่ตรงนี้ก็จึงยังมีได้ตามต่อไปว่า แล้วยังมีอะไรอีกบ้างที่ฉันควรจะต้องทำ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีรัฐมนตรีเพียงน้อยรายที่จะรู้ว่าจะต้องปฏิบัติภารกิจในอำนาจอย่างไรและแค่ไหนถึงจะบรรลุถึงเป้าหมายจริยธรรมทางวิชาชีพของผู้ปกครองได้

นักปราชญ์ทางอำนาจที่มีชื่อเสียง ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับอำนาจที่แย้งกันเป็น 2 ฝ่าย คือ แมคเคย์เวลล์ กล่าวว่าผู้ปกครองที่ดีต้องเป็นทั้งราชสีห์และสุนัขจิ้งจอกในเวลาเดียวกัน ขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งคือ ลอร์ด แอ็คตัน กล่าวว่าอำนาจทำให้ฉ้อฉล และอำนาจที่เบ็ดเสร็จทำให้ความฉ้อฉลสมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น ซึ่งประเด็นคงไม่ใช่จำกัดอยู่แต่เพียงว่า ความดีหรือความเลวของผู้ปกครองนั้นอยู่ที่การมีอำนาจมากหรือน้อย หากแต่ขึ้นอยู่กับว่าอำนาจของผู้ปกครองนั้นมีการจำกัดเหนี่ยวรั้งและมีเครื่องควบคุมตรวจสอบรองรับอย่างไร ใ้การใช้ อำนาจนั้นอยู่ในทำนองคลองธรรม ซึ่งหากผู้ปกครองใช้อำนาจโดยอิงอยู่กับทัศนะของแมคเคย์เวลล์ ก็ถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมทางอำนาจแบบไร้ขอบเขตจำกัด ซึ่งเป็นอำนาจพลิกแพลงที่ผสมระหว่างกำลังกับเล่ห์ ซึ่งแม้จะเชื่อว่าวัฒนธรรมทางอำนาจดังกล่าวสามารถสร้างนักปกครองที่ดีได้ แต่ก็ควรจะเหมาะกับการปกครองแต่ในนครเท่านั้น เพราะมุ่งสร้างความปลอดภัยและประโยชน์ของผู้ปกครองแต่เพียงฝ่ายเดียว ขณะที่ในทัศนะของแอ็คตันนั้นถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมทางอำนาจแบบจำกัดขอบเขต ซึ่งเป็นอำนาจเพื่อการปกครองมากกว่าเพื่อการกดขี่ฉ้อฉล เป็นการสร้างวัฒนธรรมทางอำนาจเพื่อสร้างนักปกครองให้มีความสามารถทางการปกครองมากกว่าการเป็นนักปกครองที่ดี หรือมีกำลังอำนาจเป็นเป้าหมายและเหมาะที่จะเป็นนักปกครองในสวรรค์หรือโลกมนุษย์มากกว่า เพราะถือว่าอำนาจเป็นเพียงเครื่องมือ หรือวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมายทางการปกครองที่ผูกพันอยู่กับผลประโยชน์ของสังคมและสาธารณชนมากกว่าเป้าหมายประโยชน์ของตัวผู้ปกครองเอง

2. ความสำเร็จ การเป็นนักการเมืองระดับรัฐมนตรี มีคำถามสำคัญที่

เกี่ยวข้องกับเป้าหมายความสำเร็จอยู่ 2 ประการ ที่จำเป็นจะต้องพิจารณาแยกแยะออกจากกันคือเป้าหมายความสำเร็จทางการเมือง กับเป้าหมายความสำเร็จทางอาชีพ ซึ่งความสำเร็จตามเป้าหมายทางการเมืองนั้น อาจจะถูกจำกัดอยู่แต่เฉพาะการได้รับตำแหน่งทางการเมืองในระดับสูง ขณะที่ความสำเร็จตามเป้าหมายทางอาชีพนั้นอาจรวมความไปถึงความสำเร็จที่ได้รับจากการได้ใช้อำนาจตามตำแหน่งนั้นให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาความสามารถทางการปกครองและผลพวงของความสามารถที่ได้พัฒนาขึ้นมาขึ้นนั้น ได้มีส่วนผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาสำคัญของประชาชนและประเทศชาติได้ด้วย

หากรัฐมนตรีคาดหวังแต่เพียงการได้รับตำแหน่งระดับสูงทางการเมืองเป็นเป้าหมายความสำเร็จ เส้นสายปลายทางบนถนนการเมืองก็คงยุติลงที่การช่วงชิงเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจเท่านั้น แต่หากมองเป้าหมายความสำเร็จที่การพัฒนาความสามารถทางการปกครองแล้วเกณฑ์การประเมินเป้าหมายความสำเร็จแทนที่จะยึดโยงอยู่แต่กับตำแหน่งเพียงด้านเดียว ก็คงต้องขยายวงออกไปสู่เกณฑ์การประเมินในมุมกว้างที่ประโยชน์สาธารณะและความนิยมของประชาชนซึ่งจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการตัดสินและกำหนดชะตากรรมเส้นทางอนาคตทางการเมืองของรัฐมนตรียิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลพวงทอดไกลไปถึงถนนการเมืองอันยาวไกลไปถึงการได้สืบทอดอำนาจต่อไปในระยะยาวด้วย ซึ่งเป็นเรื่องของกรเรียกร้องต้องการ การได้รับเลือกให้เข้ามารับผิดชอบ ภาระกิจสาธารณะและการได้รับความไว้วางใจจากประชาชนอย่างสนิทใจต่อไปได้ไม่มีการสะดุดหยุดลง

การบรรลุเป้าหมายความสำเร็จทางอาชีพ เป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานที่รัฐมนตรีจะต้องเรียนรู้ถึงการยกระดับมาตรฐานคุณภาพจริยธรรมทางวิชาชีพและพัฒนาทักษะด้านความสามารถทางการปกครอง ซึ่งเป็นวิธิตัดและทักษะที่

มีคุณภาพและความซับซ้อนสูงกว่าเป้าหมายความสำเร็จทางการเมือง คือนอกจากเหนือจากความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการควบคุมระบบการเมืองและเป็นฝ่ายกำหนดอิทธิพลต่อระบบการเมือง การรู้จักระบบบริหารกิจการภาครัฐและสามารถบริหารกิจการสาธารณะให้มีประสิทธิภาพ มีทักษะความสามารถในการตัดสินใจนโยบายและการปฏิบัตินโยบายที่มีคุณภาพจับใจ มีความสามารถในการใช้เครื่องมือจากกลไกระบบราชการและมีความสามารถในการใช้เหตุผลตัดสินใจทางเลือกสาธารณะที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการผลิตสินค้าและบริการสาธารณะแล้ว ยังจะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมทางอาชีพที่มีคุณค่าของข้อผูกพันอิงอยู่กับผลประโยชน์สาธารณะและสามารถกำกับพฤติกรรมในการใช้อำนาจและการตัดสินใจให้เป็นไปตามจริยธรรมของอาชีพอย่างแนบแน่นได้ด้วย

ทรัพยากรที่มีคุณค่าสูงสุดของรัฐมนตรีนวัตกรรมมุ่งบรรลุเป้าหมายความสำเร็จทางอาชีพ คือ การมีทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพมาช่วยเหลืองาน และปัจจัยที่เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของเป้าหมายความสำเร็จทางอาชีพของรัฐมนตรีนวัตกรรมขึ้นอยู่กับทรัพยากรบุคคลที่แวดล้อมอยู่รอบตัวนั่นเอง หากได้คนที่มีคุณภาพที่มีวิสัยคิดและคำนึงถึงเป้าหมายในระดับความสำเร็จทางวิชาชีพมากกว่าความสำเร็จทางการเมืองเป็นพื้นฐานแล้วโอกาสของความสำเร็จก็จะสูงขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นประเด็นพิจารณาขั้นต้นที่ถือว่าเป็นภารกิจพื้นฐานที่รัฐมนตรีนวัตกรรมจะต้องกระทำให้สำเร็จเสียก่อนก็คือ การสร้างเครื่องมือขึ้นมาคัดแยกทรัพยากรบุคคลทั้งสองกลุ่มออกจากกัน และการจัดสรรคนเข้ามาช่วยงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายภารกิจต่อไป และต้องควบคู่กันไปทั้งเป้าหมายความสำเร็จทางการเมืองและเป้าหมายความสำเร็จทางอาชีพพร้อมกัน รวมทั้งการวางจุดเน้นในหน้าที่ของแต่ละเป้าหมาย และไม่ปล่อยให้กลุ่มการเมืองเข้ามีบทบาทครอบงำกลุ่มอาชีพอีกด้วย

3. รางวัลชีวิต นักการเมืองระดับรัฐมนตรีย่อมจะต้องคาดหมายผล

ตอบแทนทางอาชีพแตกต่างกันไปจากอาชีพอื่นๆ ซึ่งสิ่งที่เรียกว่ารางวัลชีวิตของ รัฐมนตรี นั้นจะต้องเลือกระหว่างทางเลือกที่ซัดกันในตัวเอง คือเลือกที่จะใช้อำนาจในตำแหน่งนั้นส่งประโยชน์ต่อไปให้สังคม หรือเลือกที่จะใช้อำนาจในตำแหน่งนั้นดูดซับเอาประโยชน์จากสังคมเข้าใส่ตัว ซึ่งไม่ว่าทางเลือกใดย่อมมีผลพวงตกทอดถึงตัวรัฐมนตรีทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

หากคาดหมายที่จะมุ่งส่งประโยชน์ต่อสังคม ก็จะได้สังคมที่ดีมีอนาคต รุ่งเรืองอยู่ข้างหน้า หรือหากคาดหมายที่จะมุ่งดูดซับประโยชน์จากสังคมเข้าหาตัวก็จะได้เป็นรัฐมนตรีที่อยู่ในสังคมที่เลวและไม่มีอนาคตต่อไป ลูกหลานอนุชนคนรุ่นหลังและญาติมิตรหมดความชื่นชมและภาคภูมิใจในคุณูปการของบรรพบุรุษตัวเอง นักการเมืองก็จะเป็นอาชีพที่ลูกหลานไม่กล้าสืบทอดต่อบรรพบุรุษ กลัวถูกประณามสาปแช่งจากสังคมเป็นตราบาปประทับและเป็นความต่างพริ้วทางประวัติศาสตร์ระหว่างรุ่นชนไม่สิ้นสุด

คนที่ทำงานและรับผิดชอบภารกิจสาธารณะในตำแหน่งรัฐมนตรีนั้นไม่ว่าจะมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกลหรือใกล้ มีความกล้าหาญทางจริยธรรมหรือมีความฉ้อฉลคับแคบต่างมีข้อจำกัดที่เหมือนกันคือการได้รับอิทธิพลจากบริบททางการเมืองที่ผสมผสานระหว่างความหลากหลายด้วยมาตรฐานคุณภาพทางพฤติกรรมของนักการเมืองคนอื่น การขาดแคลนทรัพยากรสนับสนุนทางการเมืองที่ดีโดยเฉพาะทรัพยากรบุคคล ความบกพร่องของระบบการเมืองเอง โดยเฉพาะภัยคุกคามจากข้อดีของวัฒนธรรมทางอำนาจที่นักการเมืองเชื่อว่าสามารถทำได้ทุกอย่างเพื่ออำนาจโดยปราศจากขอบเขตจำกัดที่เป็นข้อห้ามทางวิชาชีพ (Professional Taboo) ความแข็งตัวและด้อยประสิทธิภาพของระบบราชการ และการขาดเป้าหมายทางอาชีพของตัวรัฐมนตรีเอง แต่สิ่งที่ทำให้รัฐมนตรีแต่ละคนแตกต่างกันคือ ความสามารถในการแยกแยะระหว่างสิ่งที่ทำได้ ทำไม่ได้ และสิ่งที่ควรทำรวมทั้งการวางจุดเน้นในสิ่งที่ควรทำกับความสามารถในการไม่ยอมให้ข้อจำกัดเข้ามามีอิทธิพลครอบงำและปล่อยให้กลืนกินจน

ขาดจุดยืนของตัวเอง ซึ่งคนที่สามารถช่วยแหวกให้หลุดพ้นจากวงล้อมของข้อจำกัด ดังกล่าวได้เท่านั้นที่จะก้าวไปยืนอยู่บนแผ่นดินของนักรการเมืองรัฐบุรุษได้ และเป็นรางวัลชีวิตที่สร้างความภาคภูมิใจให้แก่รัฐมนตรีที่แท้จริง